

Тімець О.В.
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань
Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Розвиток демократичних процесів, який проходить у всіх сферах суспільства, зумовив гуманізацію в суспільному житті, змінив цільові установки освіти підрастаючого покоління, тому що якраз у шкільні роки під впливом загальнокультурних, інтелектуальних, світоглядних ідей суспільства відбувається формування поглядів, принципів, норм поведінки людини. Основні риси нової парадигми ХХІ ст. визначено в Декларації прав людини, прийнятій ООН. В Україні схвалена Концепція розвитку освіти до 2010 р. та відповідно до неї Програма розвитку освіти в Україні на 2006-2010 роки. Вони спрямовані на вдосконалення національної системи освіти, забезпечення доступу до якісної освіти, культурних і освітніх прав та запитів усіх громадян, реалізацію принципів неперервної освіти. Проголошуючи освіту як пріоритетну галузь внутрішньої політики держави, ці документи акцентують увагу на необхідності загального розвитку людини, її особистісних якостей, творчих здібностей, духу соціальної відповідальності. Усі зазначені аспекти розвитку освіти в Україні є нині основоположними й для розвитку всієї географічної освіти.

Модернізація навчальних планів загальноосвітніх закладів, розробка інтегрованих курсів, зміна структури і змісту шкільної географії, інтеграція знань з фізичної, економічної і соціальної географії, відродження і оновлення шкільного краєзнавства, підсилення гуманістичного, культурологічного принципів, реалізація особистісно орієнтованого навчання, диференційованого підходу (профілізація) до вивчення географії в старшій школі – основа новітніх перетворень в освіті.

Усі ці компоненти відображені в сучасних освітніх стандартах як системи основних характеристик, прийнятих як державну норму освіченості, яка повинна відображати суспільний ідеал і враховувати можливості реальної особистості, а також відображати систему освіти, у якій реалізуються ці ідеали. Нова ідеологія освіти полягає в тому, що її зміст будується не тільки на основі виділення основ наук як бази шкільних дисциплін. Конструюються спеціальні освітні галузі, зокрема і з географії, які представлені набором відповідних навчальних предметів та інтегрованих курсів. Подається загальна характеристика навчальних дисциплін, де викладено мету, об'єкти вивчення й основні змістові лінії предмету. Стандарт географічної освіти – це науково-методична основа

конструювання структури і змісту шкільної географії. Перехід від стандарту до реального навчального процесу повинен здійснюватися постійно, через створення програм, підручників, засобів навчання, методичних рекомендацій для вчителів.

„Загальна ідея цілісного навчального змісту, незалежно від ідейно-змістової специфічності як засобу морально-особистісного розвитку, стала нині предметом спрямованого теоретичного осмислення і експериментально-прикладної реалізації. Ця ідея конкретизується за такими напрямками: а) створення особистісної форми змісту в контексті організації навчальної діяльності; б) покладання учителя, викладача не тільки у ролі предметника, а й у ролі педагога-особистості” [1. с. 18-19].

Відповідно до Закону України „Про загальну середню освіту” створено державний стандарт базової та повної середньої освіти, де визначаються вимоги до змісту освіти. Він охоплює базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів, який визначає структуру і зміст загальної середньої освіти через інваріантний і варіативний складники, які встановлюють погодинне та змістове співвідношення між освітніми галузями (циклами навчальних предметів), гранично допустиме навчальне навантаження на учнів й загальнорічну кількість навчальних годин.

Інваріантний складник Базового навчального плану сформовано на державному рівні через чітко визначені освітні галузі, що забезпечує єдність навчального процесу, визначаючи зміст загальнокультурної, загальнонаукової і технологічної (трудової) підготовки школярів, прилучення їх до загальнолюдських і національних цінностей. Він містить знання про людину, природу, суспільство, науку, культуру, виробництво і є основою надання учням цілісних уявлень про світ на рівні загальноосвітньої підготовки, достатньої для вибору професії та продовження освіти.

„Особливість географії полягає в тому, що це єдиний шкільний предмет, що оперує реальним простором, а не його моделями. Оскільки географія включає комплекс природничих, економічних та суспільних знань, то вона виступає як інтегративний предмет, ціллю якого є формування комплексної картини світу” [2].

Отже, модернізація географічної освіти полягає, перш за все, у формуванні особистості громадянина України, у наданні йому реальної географічної картини сучасного суспільства, тенденцій його розвитку, вчить планувати власну життєдіяльність і вибирати професію у відповідності з цими тенденціями.

Література:

1. Кремень В.Г. Поступ до нової філософії освіти в Україні // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992-2002. Зб. наук. праць. Ч.1. – Харків: «ОВС», 2002. – С.9-23.
2. Серебрій В. Про зміст географічної освіти // Краєзнавство. Географія. Туризм. – №11 (544) березень 2008. – С. 2.